

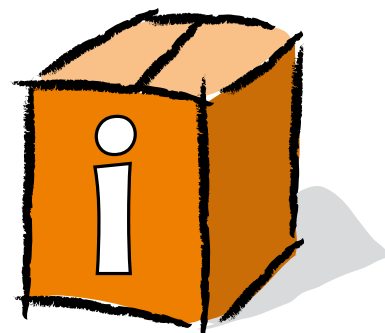
Investuotojo gidas

Investuotojų teisės ir apsauga ES

Turinys

„Investuotojo gido“ žodynėlis	2
Apie „Investuotojo gidą“	2
Kas yra MiFID ir kokią įtaką ji daro Jums?	4
1 dalis. Prieš investuojant	6
1.1. Koks Jūs esate klientas?	7
1.2. Kokios paslaugos Jums gali būti suteiktos?	8
1.3. Kokia informacija Jums bus suteikta prieš investuojant?	13
2 dalis. Investuojant ir investavus	14
2.1. Kas įvyksta, kai pateikiate investicinei įmonei savo pavedimą?	14
2.2. Kokią informaciją gausite investuodami ir po to, kai investavote?	16
3 dalis. Nuolat galiojantys reikalavimai	17
3.1. Interesų konfliktai	18
3.2. Jūsų finansinio turto ir pinigų apsauga	18
3.3. Klientų skundai	18
Papildoma informacija	19

„Investuotojo gido“ žodynėlis

MiFID	Finansinių priemonių rinkų direktyva (angl. Markets in Financial Instruments Directive, MiFID) – Europos Sąjungos teisės aktas, reguliuojantis investuotojų ir investicines paslaugas teikiančių įmonių santykius. Šiame leidinyje aprašomas MiFID taikymas ir jos reikšmė investuotojams.
Investicinė įmonė	finansų maklerio ar finansų patarėjo įmonės bei bankai, teikiantys investicines paslaugas. Lietuvoje tokias paslaugas turi teisę teikti tik Vertybinių popierių komisijos išduotą licenciją gavusios bendrovės.
Finansinės priemonės	šią sąvoką apibrėžiama Jūsų finansinė nuosavybė ar finansiniai įsipareigojimai trečiajai šaliai. Finansinėmis priemonėmis gali būti vadinamos sąskaitos bankuose, būsto paskolos ar pensijų kaupimo sutartys, vertybiniai popieriai ar investicijos į fondus ir t.t. „Investuotojo gide“ aptariama tik ta dalis finansinių priemonių, kurioms taikoma MiFID: akcijos, obligacijos, išvestinės priemonės (su biržos prekėmis susieti pasirinkimo, ateities, apsikaitimo, išankstiniai sandoriai ir kiti išvestiniai susitarimai) bei investicinių fondų vienetai.
Neprofesionalus investuotojas	investuotojų kategorija, kuriai priskiriami mažiau investavimo žinių ir patirties turintys investuotojai. Šiai kategorijai priklauso dauguma investuojančių fizinių asmenų. Neprofesionaliems investuotojams taikoma aukščiausio lygio apsauga nuo galimos rizikos.
Profesionalus investuotojas	Investuotojų kategorija, kuriai gali būti priskiriami patyrę investuotojai. Dažniausiai šiai grupei priklauso instituciniai investuotojai: bankai, vyriausybės, pensijų fondai, stambios įmonės. Išimties tvarka jai gali būti priskiriami ir fiziniai asmenys, atitinkantys tam tikras sąlygas. Profesionaliems investuotojams taikoma žemesnio lygio apsauga.

Apie „Investuotojo gidą“

Dėl susiklosčiusių istorinių aplinkybių daugelį metų buvome viena iš šalių, kurios gyventojai žinojo tik du būdus, kaip panaudoti pinigus: juos leisti arba taupyti. Šiandien sąlygos pasikeitė ir turime galimybę išmokti su pinigais padaryti kur kas daugiau – pavyzdžiui, priversti juos „dirbti“ įvairių vertybinių popierių pavidalu.

Investavimo principus ir strategijas paslaptis Jums geriausiai paaiškins šios srities specialistai. Tuo tarpu šio vadovo tikslas – pradedančius investuotojus informuoti, kokias teises bei apsaugą jiems teikia Europos Sąjungos teisės aktai, konkrečiai – Finansinių priemonių rinkų direktyva (MiFID).

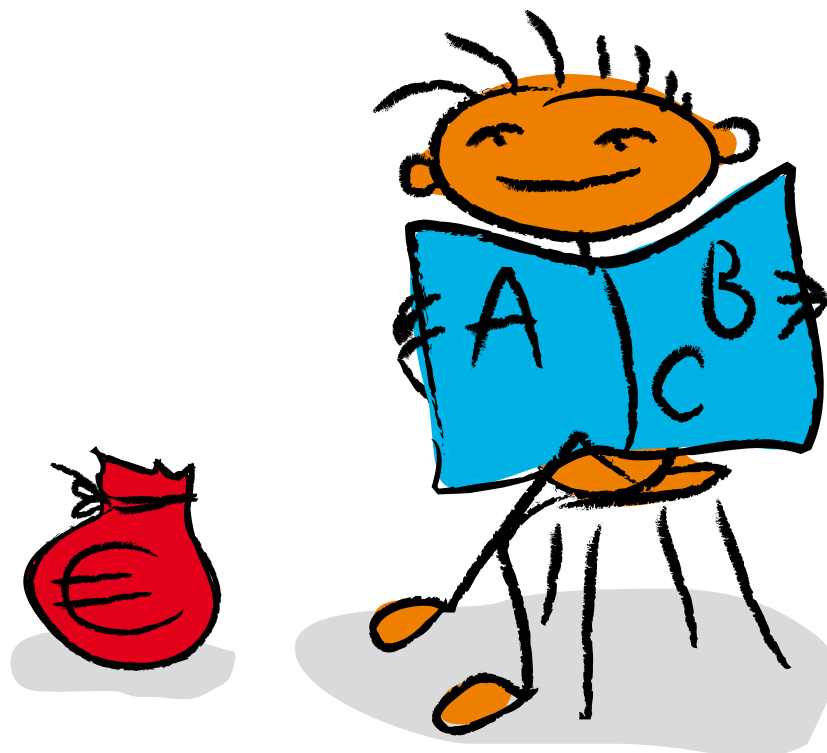
Neprofesionalūs investuotojai savo investicijas valdo per tarpininkus – įvairias investicines paslaugas teikiančias bendroves: finansų maklerio, finansų patarėjo įmones, bankus. Šios įmonės konsultuoja investuotoją ir vykdo jo pavedimus ar perduoda kitai finansų maklerio įmonei juos vykdyti. MiFID nustato bendradarbiavimo tarp investicinių įmonių ir investuotojų taisykles, taip siekdama užtikrinti investuotojų teises ir suvienodinti jų apsaugą visoje Europos Sąjungoje.

Perskaite šį vadovą sužinosite:

- Kas yra MiFID ir kuo ši direktyva svarbi Jums?
- Kokiems investavimo būdams taikoma MiFID?
- Kokias paslaugas galite gauti iš investicinės įmonės ir kokios apsaugos galite tikėtis?
- Kokia informacija Jums privalo būti suteikta prieš investavimą ir po jo?
- Kaip investicinės įmonės vykdo Jūsų pavedimus?

Sėkmingų investicijų!

Vertybinių popierių komisija

Kas yra MiFID ir kokią įtaką ji daro Jums?

Jei rengiatės ar jau esate investavęs į finansines priemones, šis „Investuotojo gidas“ skirtas būtent Jums. Jame paaiškinsime pagrindines naujojo ES teisės akto – Finansinių priemonių rinkų direktyvos (angl. Markets in Financial Instruments Directive, toliau – MiFID) nuostatas ir kokią įtaką jos daro bendradarbiavimui su investicines paslaugas teikiančiomis įmonėmis. Lietuvoje investicines paslaugas gali teikti tik Vertybinių popierių komisijos išduotą licenciją turinčios finansų maklerio ir finansų patarėjo įmonės bei bankai, teikiantys investicines paslaugas (toliau – investicinės įmonės).

Pagalvokite apie Jūsų turimas finansines priemones. Tikriausiai turite vieną ar kelias sąskaitas bankuose, galbūt esate sudaręs būsto paskolos sutartį, naudojatės kredito kortele ar dalyvaujate pensijų kaupime, o gal esate įsigijęs akcijų, investavęs į investicinį fondą ir kt. MiFID taikoma tik kai kurioms iš šių finansinių priemonių. Tai akcijos, obligacijos, išvestinės priemonės ir investicinių fondų vienetai. Direktyva netaikoma indėliams bankuose, paskoloms ar draudimo sutartims.

Investicinės įmonės gali Jums pasiūlyti įvairių su finansinėmis priemonėmis, kurioms taikoma MiFID, susijusių paslaugų: investicijų valdymą Jūsų vardu, konsultacijas investavimo klausimais, finansinių priemonių pirkimą ir pardavimą.

Vienas pagrindinių direktyvos tikslų – suvienodinti investuotojų visoje Europos Sąjungoje apsaugos sąlygas. Kokio lygio apsauga Jums bus taikoma priklauso nuo to, kiek pasitikėsite investicine įmone ir savo žiniomis. Pavyzdžiui, jei Jūsų žinios apie investavimą bei patirtis šioje srityje yra negausios ir prašote investicinės įmonės patarti ar priimti investicinius sprendimus Jūsų vardu, Jums bus suteikta aukščiausio lygio apsauga.

MiFID apibrėžia tris principus, kuriais turi vadovautis investicinės įmonės, teikdamos Jums investicines paslaugas:

- **Veikti sąžiningai, teisingai ir profesionaliai**, siekdamas geriausiai atstovauti Jūsų interesams. Šis principas užtikrina Jūsų apsaugą tais atvejais, kai bendradarbiaujate su įmonėmis, kurių, kaip profesionalių rinkos dalyvių, padėtis yra stipresnė nei Jūsų.
- Suteikti tinkamą ir išsamią informaciją, kuri turi būti **teisinga, aiški ir neklaidinanti**. Tai padės Jums geriau susipažinti su finansiniais produktais ir paslaugomis, kad galėtumėte priimti optimalius sprendimus. Šis principas užtikrina, kad Jums bus suteikta objektyvi ir neklaidinanti informacija.
- Teikti paslaugas, **atsižvelgiant į konkrečias su Jumis susijusias aplinkybes**. Šis principas garantuoja, kad investicijos atitiktų Jūsų, kaip investuotojo, poreikius.

„Investuotojo gido“ struktūra yra chronologinė – jame apibūdinami pagrindiniai investavimo proceso etapai, parodyta, kaip įmonės organizuoja ir vykdo savo kasdienę veiklą. MiFID principai taikomi kiekvienam investicinės įmonės bendradarbiavimo su Jumis etapui.

Investavimo etapai

Prieš investuojant

Jūsų investicinė įmonė veikiausiai priskirs Jus neprofesionalių investuotojų kategorijai

Investicinė įmonė paprašys tam tikros informacijos, priklausomai nuo Jums teikiama paslaugų rūšies

Investicinė įmonė suteiks Jums informaciją, kuria vadovaudamiesi galėsite priimti investicinius sprendimus

Investuojant ir investavus

Jūsų pavedimą investicinė įmonė privačiai įvykdyti greitai ir Jums palankiausiomis sąlygomis

Investicinė įmonė turi pateikti periodines ataskaitas apie atliktus pavedimus ir investicijų būklę

Klientų kategorijos:

- Neprofesionalūs
- Profesionalūs

Paslaugų rūšys:

- Investavimo rekomendacija
- Finansinių priemonių pirkimas ir pardavimas
- Investicijų valdymas

Reklaminė informacija

- Informacija apie investicinę įmonę, jos paslaugas, finansines priemones, išlaidas ir susijusius mokesčius
- Sutartys

- Pavedimų tvarkymas

- Pavedimų vykdymas palankiausiomis klientui sąlygomis

- Ataskaitos klientams

Nuolatiniai reikalavimai:

- Interesų konfliktų vengimas
- Jūsų finansinių priemonių ir piniginių lėšų apsauga
- Reagavimas į skundus

1 dalis. Prieš investuojant

Šioje dalyje sužinosite:

- Ar skiriasi MiFID apsauga, taikoma profesionaliems ir neprofesionaliems investuotojams?
- Kada galite tapti profesionaliu investuotoju ir ką tai keičia?
- Kokias paslaugas Jums suteiks investicinė įmonė ir kokios apsaugos Jūs galite tikėtis?
- Kaip vyksta bendradarbiavimas tarp Jūsų ir investicinės įmonės?
- Kokią informaciją investicinė bendrovė Jums privalo suteikti prieš investuojant?

1.1. Koks Jūs esate klientas?

Prieš pradėdama teikti investicines paslaugas, investicinė įmonė privalo Jus priskirti neprofesionalaus (mažmeninio) ar profesionalaus investuotojo kategorijai. Veikiausiai būsite priskirtas neprofesionalių klientų kategorijai, kuriai priklauso dauguma klientų – fizinių asmenų.

Veikiausiai būsite priskirtas neprofesionalių klientų kategorijai, kuriai priklauso dauguma klientų – fizinių asmenų. Tokiu atveju Jums bus suteikta aukščiausio lygio apsauga.

Pagal MiFID, klientams, turintiems mažiau žinių ar patirties investavimo srityje (neprofesionaliems investuotojams), taikoma aukščiausio lygio apsauga. Atitinkamai klientams, turintiems daugiau žinių ar patirties šioje srityje (profesionaliems klientams), taikoma mažesnio lygio apsauga. Profesionalūs klientai – tai instituciniai investuotojai: bankai, vyriausybės, pensijų fondai, stambios įmonės ir išimties tvarka, fiziniai asmenys.

Gali būti, kad tam tikrais (išimtiniais) atvejais Jūs pats pageidausite, kad investicinė įmonė Jums suteiktų profesionalaus investuotojo kategoriją, pavyzdžiui, siekdami investuoti į neprofesionaliems investuotojams neprieinamas finansines priemones arba tapti klientu įmonės, kuri neteikia paslaugų neprofesionaliems investuotojams.

Jei pageidaujate tapti profesionaliu investuotoju, turite būti tikras dėl savo galimybių savarankiškai priimti investicinį sprendimą.

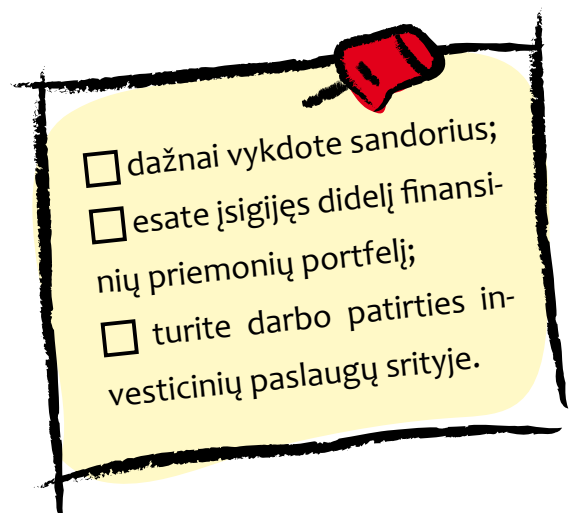
Tuo atveju, jei pageidaujate būti priskirtas profesionalaus investuotojo kategorijai, turite būti įsitikinęs, kad pajėgsite pats priimti investicinį sprendimą, galėsite įvertinti visus rizikos veiksnius, su kuriais gali tekti susidurti, ir Jums nėra reikalinga didesnė investuotojams taikoma apsauga.

Profesionaliems investuotojams galioja ne visos MiFID numatytos apsaugos priemonės.

Jeigu nusprendžiate tapti profesionaliu investuotoju, MiFID numatytos neprofesionaliems klientams taikomos apsaugos priemonės Jums nebus taikomos. Pavyzdžiui, Jums bus suteikiama mažiau informacijos, atskleidžiama mažiau duomenų įvairiomis temomis ir pan. Investicinė įmonė tai privalo paaiškinti.

Prieš priskirdama Jus profesionalių investuotojų kategorijai, investicinė įmonė turės nustatyti, ar Jūs pajėgus savarankiškai priimti sprendimus dėl investavimo ir suprasti visus su tuo susijusius rizikos veiksnius.

Investicinė įmonė gali Jus priskirti profesionalių investuotojų kategorijai, tik jei tenkinate bent dvi iš šių sąlygų:

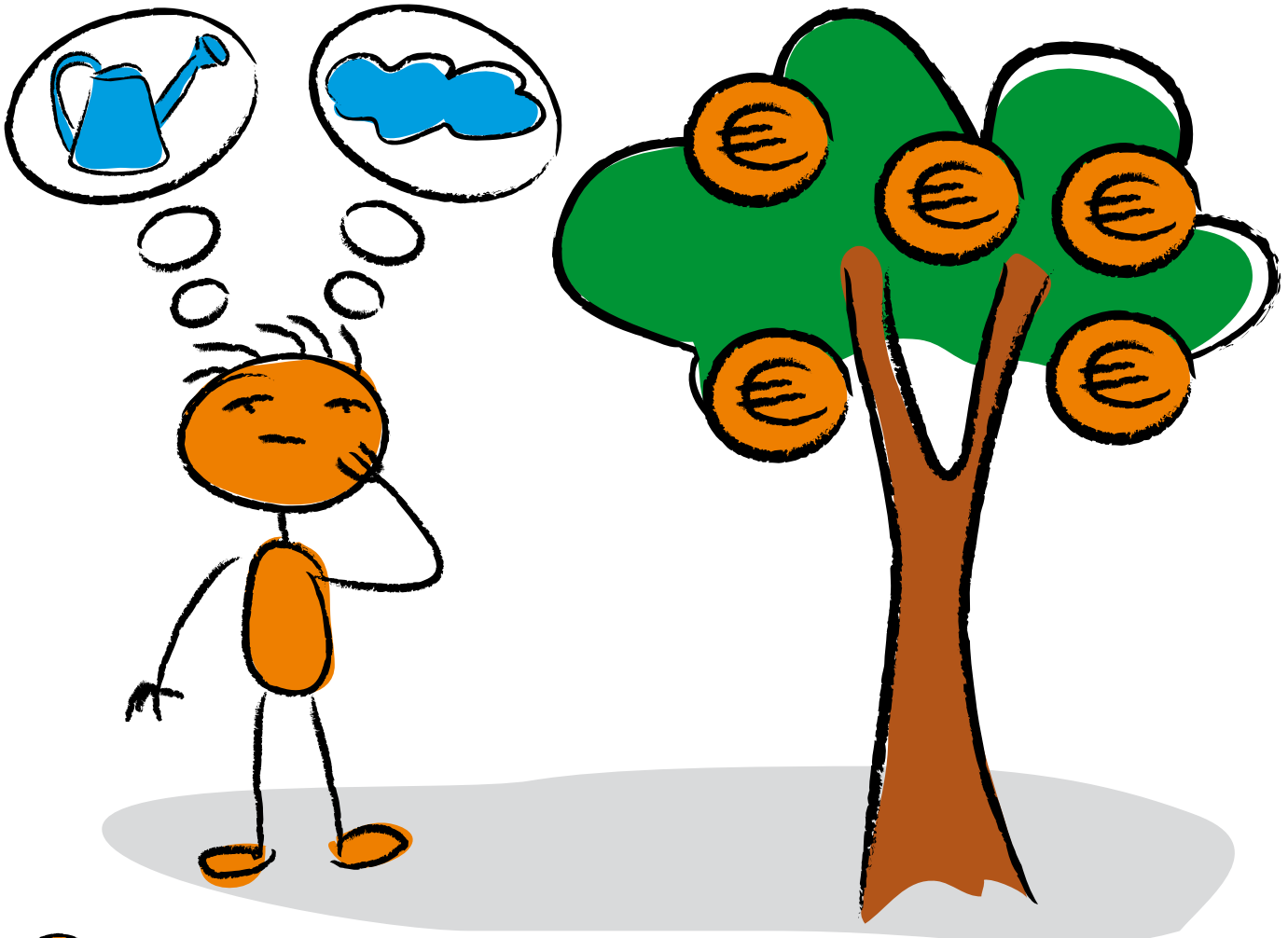
1.2. Kokios paslaugos Jums gali būti suteiktos?

Jei nusprendėte investuoti į finansines priemones, kurioms taikoma MiFID, Jums bus suteiktos viena ar kelios iš toliau nurodytų investicinių paslaugų:

- asmeninės konsultacijos investavimo klausimais dėl produktų ar rekomenduotinių veiksmų (investavimo rekomendacija);
- galimybė pirkti ar parduoti finansines priemones, neprašant konsultacijų;
- visiškas Jūsų finansinių priemonių portfelio valdymo perėmimas, kai investicinė įmonė valdo Jūsų portfelį Jūsų vardu.

Investavimo rekomendacija

Kai kreipiatės konsultacijos investavimo klausimais, turėtumėte įsitikinti, jog įmonė gerai supranta Jūsų poreikius ir svarbias aplinkybes. Tai reikalinga tam, kad įmonė galėtų rekomenduoti tinkamiausius produktus.

MiFID šiuo atveju reikalauja atlikti **tinkamumo įvertinimą**, kurio metu investicinė įmonė užduoda tam tikrus klausimus. Tai padeda suprasti, kokio pobūdžio finansinės priemonės Jums labiausiai tinka.

Atlikdama tinkamumo įvertinimą, investicinė įmonė Jums užduos klausimus, norėdama išsiaiškinti:

- **Jūsų investavimo tikslus**

Investicinė įmonė gali pasiteirauti: kokiam laikotarpiui ketinate investuoti, kokio dydžio ir pobūdžio rizika Jums priimtina, ar pageidaujate investuoti norėdamas gauti pajamų ir didinti savo investicijų vertę, ar tik saugiai laikyti kapitalą, vengdamas bet kokios rizikos.

- **Jūsų finansinę padėtį**

Investicinė įmonė išsiaiškins informaciją apie Jūsų finansinę padėtį, užduodama klausimus apie nuolatinės pajamas, jų šaltinius ir dydį. Taip pat ji įvertins Jūsų turimą nekilnojamąjį turtą, skolas ir kitus finansinius įsipareigojimus.

- **Jūsų žinias ir patirtį**

Norėdama išsiaiškinti, kokios Jūsų žinios ir patirtis investavimo srityje, investicinė įmonė gali paklausti, su kokiomis finansinėmis priemonėmis ar paslaugomis esate susipažinęs, kokios rūšies ir dydžio sandorius, susijusius su finansinėmis priemonėmis, ir koku dažnumu esate anksčiau vykdę. Ji taip pat gali pasiteirauti, koks Jūsų išsilavinimas, dabartinė ar ankstesnė profesija.

Jei investicinei įmonei suteiksite nepakankamai informacijos apie savo investavimo tikslus, finansinę padėtį ir turimas žinias, ji negalės suteikti investavimo rekomendacijos.

Jeigu įmonė nesiekia ar negali gauti informacijos, kuri padėtų įvertinti tinkamumą, ji negalės pateikti investavimo rekomendacijos. Panašiai kaip gydytojas, neišsiaiškinęs ligos simptomų, negali Jums išrašyti vaistų recepto.

Finansinių priemonių sandoriai nesikonsultavus

Tais atvejais, kai investicinė įmonė investavimo rekomendacijos Jums neteikia (ar nepatikite investicinei įmonei valdyti savo investicijų), laikoma, kad pats prisiimsite didesnę atsakomybę už savo sprendimus.

Jei pageidaujate, kad įmonė tik vykdytų Jūsų duotus pavedimus pirkti ar parduoti finansines priemones, Jums bus taikomos kitokios apsaugos sąlygos.

Jei pageidaujate, kad įmonė tik vykdytų Jūsų duotus pavedimus pirkti ar parduoti finansines priemones, Jums bus taikomos kitokios apsaugos sąlygos. Jos apibrėžiamos atlikus taip vadinamą **priimtinoumo įvertinimą**.

Šio įvertinimo tikslas – apsaugoti tuos investuotojus, kurie nesupranta ar nežino galimų sandorio pasekmių, nėra įsigilinę į su sandoriu susijusius rizikos veiksnius, ypač jeigu prekiaujama „kompleksinėmis“ (sudėtingomis) finansinėmis priemonėmis.

Investicinė įmonė, vertindama priimtinoumą, užduoda klausimus, kurių tikslas – išsiaiškinti Jūsų patirtį ir žinias apie konkrečias finansines priemones.

Įvertinusi Jūsų atliktą priimtinoumo testą įmonė gali nuspręsti, kad:

- Jūs turite pakankamai žinių ir patirties, kad suprastumėte riziką, susijusią su Jūsų pasirinktomis finansinėmis priemonėmis. Tuomet įmonė be jokių kliūčių įvykdys Jūsų pavedimą.
- Jūs neturite pakankamai žinių ir patirties, kad galėtumėte tinkamai įvertinti riziką, susijusią su Jūsų pasirinktomis finansinėmis priemonėmis, arba įmonei suteikėte nepakankamai informacijos apie save, kad ji galėtų tinkamai įvertinti Jūsų situaciją. Jeigu Jūs vis dėlto sutinkate priimti riziką, susijusią su finansine priemone, tuomet įmonė įvykdys Jūsų pavedimą.

Priimtinoumo vertinimas gali būti neatliekamas šiomis aplinkybėmis:

- kai finansinė priemonė, dėl kurios ketinama atlikti sandorį, vadinama „nekompleksine“ (nesudėtinga) priemone;
- ir kai Jūs savo iniciatyva kreipiatės į įmonę, norėdamas, kad ji tik įvykdytų Jūsų pavedimą pirkti ar parduoti konkrečias finansines priemones (pavyzdžiui, jeigu perkate akcijas internetu). Tokia paslauga gali būti vadinama „tik pavedimų vykdymu“.

Tokiu atveju neprivalote atsakinėti į klausimus apie Jūsų žinias ar patirtį investavimo srityje, finansinę padėtį ar investavimo tikslus. Suprantama, įmonė gali šiuos klausimus užduoti kitais tikslais, ypač jei esate naujas klientas.

Žemiau esančioje lentelėje pateikiami „kompleksinių“ ir „nekompleksinių“ finansinių priemonių pavyzdžiai.

„Kompleksinių“ (sudėtingų) finansinių priemonių pavyzdžiai:

pasirinkimo, ateities, apsikeitimo sandoriai ir kitos išvestinės finansinės priemonės;

finansiniai susitarimai dėl skirtumų;

konvertuojamos obligacijos;

variantai.

„Nekompleksinių“ (nesudėtingų) finansinių priemonių pavyzdžiai:

akcijos, įtrauktos į reguliuojamos rinkos prekybos sąrašus;

pinigų rinkos priemonės;

dauguma obligacijų rūšių;

kai kurių investicinių fondų vienetai.

Investicijų valdymas

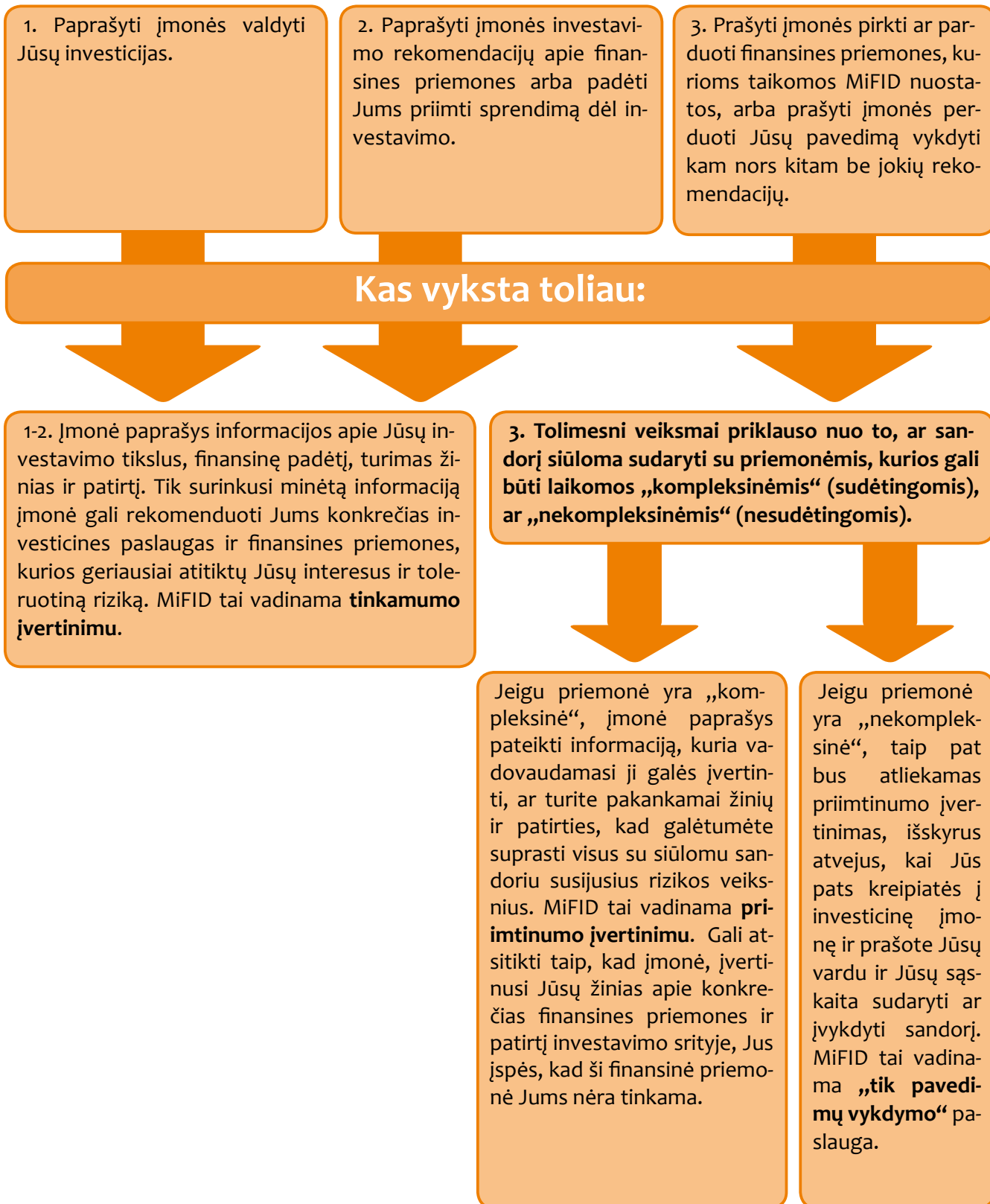
Jeigu savo investicijas valdyti patikėjote investicinei įmonei, Jūs išreiškiate pasitikėjimą įmonės sprendimais ir pasirinkimu. Kadangi įmonė nesikreips į Jus kiekvieną kartą priimdama sprendimą Jūsų vardu, nuo pat bendravimo pradžios jai reikia iš Jūsų gauti pakankamai informacijos, kad galėtų suteikti pageidaujamą paslaugą.

Įmonė nesikreips į Jus kiekvieną kartą, priimdama sprendimą Jūsų vardu. Todėl jai būtina turėti pakankamai informacijos apie Jūsų poreikius ir tikslus.

Kaip ir buvo aprašyta investavimo rekomendacijos teikimo atveju, įmonė turi atlikti tinkamo įvertinimą (žr. 9 psl.). Jeigu įmonei nepateiksite pakankamai informacijos, ji negalės suteikti pageidaujamos investicijų valdymo paslaugos. Informacijos trūkumas gali apriboti įmonės galimybes suteikti Jums tam tikras investicines paslaugas.

Toliau pateiktoje diagramoje apibendrinta tai, ką išdėstėme šiame skyriuje į investicinę įmonę, kuriai taikoma MiFID, kreipiatės norėdamas:

1.3. Kokia informacija Jums bus suteikta prieš investuojant?

Visa informacija, kurią gausite iš investicinės įmonės kaip jos klientas, turi būti teisinga, aiški ir neklaidinanti. Šis principas taikomas tiek pateikiamos informacijos turiniui, tiek jos pateikimo būdui.

Investicinė įmonė turi pateikti visą informaciją prieš Jums investuojant, kad galėtumėte priimti sprendimą dėl investavimo. Informacija turi būti teisinga, aiški ir neklaidinanti.

Prieš Jums investuojant, investicinė įmonė Jums gali suteikti įvairios informacijos:

- **Reklaminė informacija**

Nesvarbu, ar esate įmonės klientas, ar ne, Jums gali būti siunčiami reklaminiai pranešimai ir kitokia įmonės rengiama informacija. Visi reklaminiai ir kitokie pranešimai turi būti pateikti taip, kad galėtumėte lengvai suprasti, jog jie – reklaminio pobūdžio.

- **Sutartys**

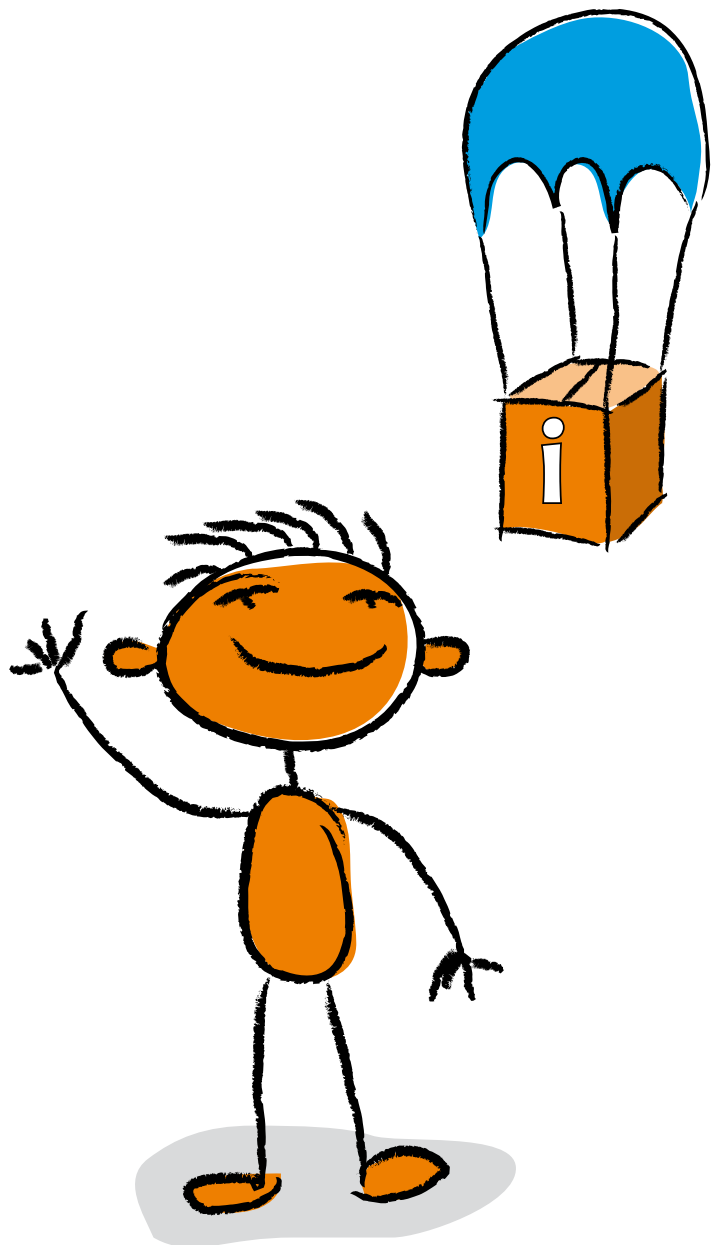
Jeigu Jūs – naujas neprofesionalus klientas, kuriam investicinė įmonė teikia investicines paslaugas (išskyrus investavimo rekomendacijas), Jūsų bus paprašyta pasirašyti sutartį, kurioje išdėstytos pagrindinės Jūsų ir įmonės teisės bei pareigos.

- **Informacija apie įmonę**

Įmonė turi Jums pateikti visą bendro pobūdžio informaciją apie save, įskaitant duomenis apie tai, kokios nuostatos reguliuoja įmonės veiklą ir jos teikiamas paslaugas. Tai padės geriau suprasti teikiamų paslaugų pobūdį ir atitinkamai susijusius rizikos veiksnius.

- **Informacija apie investicijų valdymą**

Jeigu kreipėtės į įmonę su prašymu, kad ji valdytų investicijas Jūsų vardu, Jums turėtų būti pateikta informacija, kurioje aprašyti investavimo tikslai, įvardintos susijusios rizikos. Taip pat turėtų būti nurodyta, kokios priemonės gali sudaryti Jūsų portfelį ir kokie sandoriai su jomis atliekami, pateikta informacija apie Jūsų investicijų vertės nustatymo metodus ir dažnumą.

- **Informacija apie finansines priemones**

Taip pat Jums bus suteikta informacija apie atitinkamų finansinių priemonių pobūdį, susijusius rizikos veiksnius ir sąnaudas. Pavyzdžiui, susijusių rizikos veiksnių apibūdinimas, kainų / vertės svyravimo galimybės ir pan. Pateikiamos informacijos apimtis didele dalimi priklausys nuo finansinių priemonių pobūdžio, jų sudėtingumo ir susijusios rizikos.

- **Informacija apie sąnaudas ir mokesčius**

Jums bus pateikta informacija apie tiesiogines ir netiesiogines sąnaudas, paslaugai ar produktui taikomus mokesčius, įskaitant mokėtinus komisinius mokesčius. Tokia informacija turi būti pateikiama taip, kad aiškiai matytumėte, kokie yra bendri mokesčiai. Tačiau kartais informacijos pateikimo metu tiksli visų sąnaudų suma nežinoma. Tokiais atvejais turėtų būti nurodyta, kaip sąnaudos bus apskaičiuojamos, kad Jūs galėtumėte jas palyginti su galutine bendra sąnaudų suma, kai tik ji taps žinoma.

Prieš investuodamas turėtumėte išsiaiškinti, kokią tvarką investicinė įmonė taiko, jeigu Jūs pareikštumėte skundą ar ginti savo teises, bei kokia investicijų kompensavimo sistema tokiai įmonei yra taikoma. Šią informaciją Jums turėtų pateikti pati įmonė.

2 dalis. Investuojant ir investavus

Šioje dalyje sužinosite:

- Kaip investicinė įmonė vykdo Jūsų pavedimus?
- Kas yra pavedimų vykdymas geriausiomis klientui sąlygomis?
- Į kokius veiksnius turi atsižvelgti investicinė įmonė, vykdydama Jūsų pavedimus?
- Kokia informacija Jums bus suteikta investuojant ir po to?

2.1. Kas įvyksta, kai pateikiate investicinei įmonei savo pavedimą?

- **Kaip vykdomas Jūsų pavedimas?**

Kai nurodote investicinei įmonei pirkti ar parduoti finansinę priemonę, Jūsų pavedimas turėtų būti vykdomas greitai, nuosekliai (ta tvarka, kuria tokius pavedimus gavo įmonė) ir laiku. Jeigu dėl kokių nors priežasčių įmonei iškyla sunkumų Jūsų pavedimą vykdyti tinkamai, įmonė apie tai Jus turi informuoti.

- **Kas yra pavedimų vykdymas geriausiomis klientui sąlygomis?**

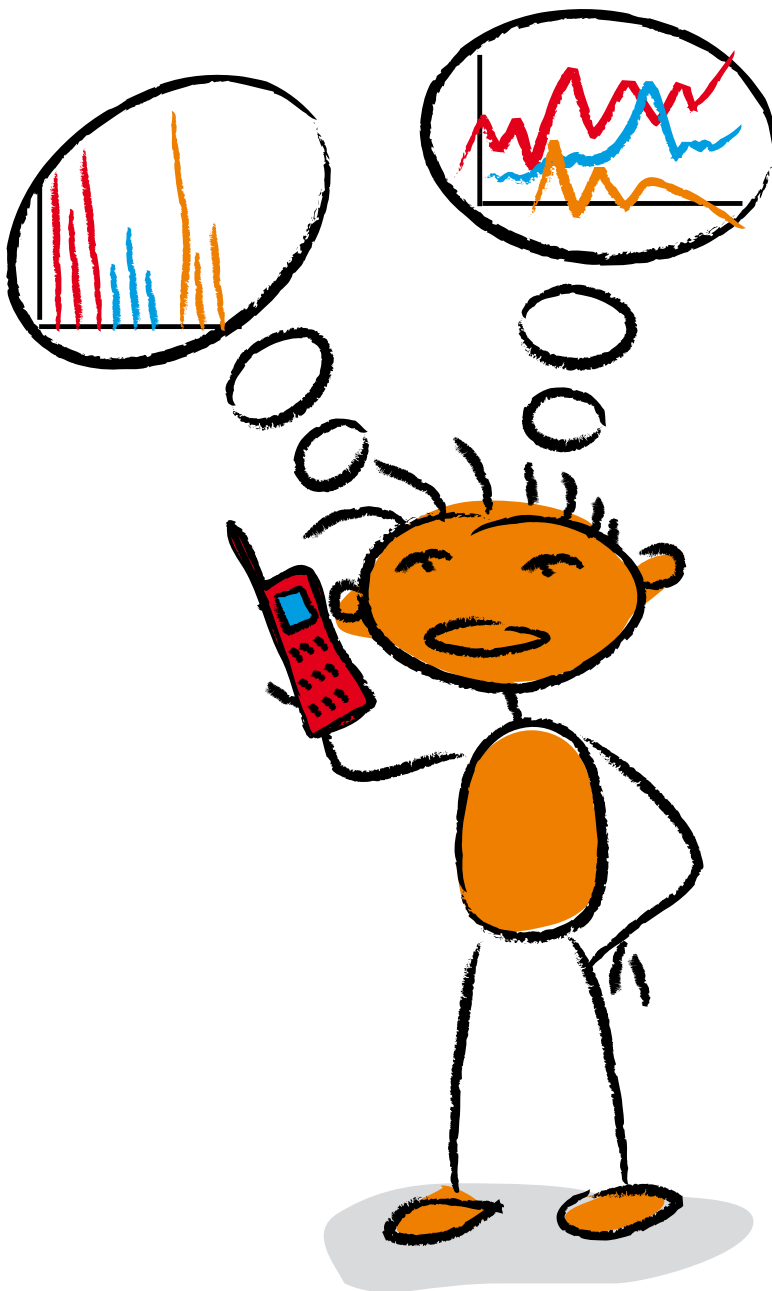
Pirkdama ar parduodama finansines priemones, investicinė įmonė turi vykdyti Jūsų pavedimus taip, kad pasiektų geriausią galimą rezultatą. Tai vadinama „pavedimų vykdymu geriausiomis klientui sąlygomis“.

Investicinės įmonės privalo vykdyti Jūsų pavedimus taip, kad pasiektų geriausią galimą rezultatą.

Iš esmės investicinė įmonė pirmiausia nustato pavedimo „vykdymo vietą“, kurioje vykdomas pavedimas užtikrins Jums geriausią rezultatą. Tokios vykdymo vietos gali būti vertybinių popierių biržos, prekybos vietos, kitos investicinės įmonės arba netgi ta pati įmonė.

Įmonė gali Jums užtikrinti geriausią rezultatą atsižvelgdama į kelis veiksnius, pavyzdžiui, kainą, vykdymo sąnaudas, vykdymo greitį ir įvykdymo tikimybę.

Vis dėlto pagrindiniai veiksniai, į kuriuos įmonė turėtų būtinai atsižvelgti vykdydama Jūsų pavedimą, yra kaina ir kitos išlaidos – t. y. bendras finansinis atlygis, kurį Jūs turėsite sumokėti už sandorio įvykdymą.

2.2. Kokią informaciją gausite investuodami ir po to, kai investavote?

Kokią informaciją turėtumėte gauti iš įmonės, vykdančios Jūsų pavedimus?

Jums bus pateikta informacija apie tai, kaip įmonė praktiškai pasiekia geriausius galimus rezultatus. Teikiant tokią informaciją, nurodoma:

- kaip įmonė nustato veiksnius, kurie yra patys svarbiausi siekiant užtikrinti geriausius rezultatus;
- kokios pavedimų vykdymo vietos, kuriose investicinė įmonė vykdo pavedimus;
- įspėjimas, kad Jums davus konkretų nurodymą įmonei, ji pirmiausia vadovausis tokiu Jūsų nurodymu ir negalės laikytis savo politikos, siekdama užtikrinti geriausią rezultatą. Pavyzdžiui, jei nurodėte įmonei vykdyti sandorį konkrečioje rinkoje, galite prarasti galimybę pasinaudoti mažesne kaina kitoje rinkoje.

Kokias gausite ataskaitas?

Jums nusipirkus ar pardavus finansinę priemonę, investicinė įmonė atsiųs pavedimo įvykdymo patvirtinimą, kuriame bus nurodyta pagrindinė informacija: priemonės pavadinimas, kaina, pavedimo data, įvykdymo laikas, bendra komisinių mokesčių ir kitų mokesčių suma.

Jūsų investicijas tvarkanti įmonė turi siųsti periodines ataskaitas su įvairia aktualia informacija.

Jeigu investicinė įmonė taip pat Jūsų vardu valdo ir Jūsų investicijas, įmonė turėtų siųsti periodines ataskaitas su informacija apie investicijų vertę, bendrą komisinių ir kitų mokesčių sumą, taip pat nurodyti, kaip Jūsų investicijų vertė pasikeitė per ataskaitinį laikotarpį.

Visų iš investicinės įmonės gaunamų dokumentų kopijas verta išsaugoti.

3 dalis. Nuolat galiojantys reikalavimai

Šioje dalyje sužinosite:

- Kokių organizacinių reikalavimų privalo laikytis investicinės įmonės?
- Kaip investicinės įmonės turi spręsti interesų konfliktus?
- Kokiomis procedūromis užtikrinama Jūsų nuosavybės teisių apsauga?
- Kaip investicinės įmonės turi reaguoti į klientų skundus?

MiFID nustato organizacinius reikalavimus, kurių laikydamasi investicinė įmonė privalo vykdyti savo veiklą. Kai kurie šių reikalavimų gali būti labai svarbūs Jums.

3.1. Interesų konfliktai

Investicinė įmonė visuomet turi veikti Jūsų naudai. Dėl šios priežasties ji privalo patvirtinti procedūras, kurios užtikrintų, kad galimi interesų konfliktai nepadarytų neigiamos įtakos Jums, kaip klientui. Įmonė, teikdama Jums paslaugas, negali teikti pirmenybės kitiems klientams ar sau Jūsų interesų sąskaita.

Paslaugas teikianti investicinė įmonė turi užtikrinti, kad galimi interesų konfliktai neturės įtakos Jums teikiamoms paslaugoms.

Pavyzdžiui, interesų konfliktai gali kilti, jei įmonė siekia uždirbti pelno ar išvengti nuostolių Jūsų sąskaita. Taip pat pasitaiko tokių situacijų, kai įmonė gali būti suinteresuota teikti pirmenybę kito kliento interesams. Jūsų investicinė įmonė privalo informuoti apie tai, kokių ji ėmėsi priemonių galimiems interesų konfliktams nustatyti ar išvengti.

Jeigu įmonės taikomos procedūros negali užtikrinti veiksmingo interesų konflikto valdymo, dar prieš užmegzdama bendradarbiavimą su Jumis įmonė turėtų Jums suprantamu būdu apibūdinti galimų interesų konfliktų pobūdį ar jų šaltinius.

3.2. Jūsų finansinio turto ir pinigų apsauga

Kai perduodate savo finansinį turtą ar lėšas valdyti investicinei įmonei, pastaroji užtikrina Jūsų nuosavybės teisių apsaugą, taikydama tokias procedūras:

- laikydama Jūsų turtą atskirai nuo pačios įmonės ir kitų klientų turto bei lėšų;
- tvarkingai vedama lėšų apskaitą ir periodiškai sutikrindama savo sąskaitas su atitinkamomis trečiųjų asmenų sąskaitomis;
- bent kartą per metus atsiųsdama Jūsų sąskaitoje laikomų lėšų ir kito finansinio turto ataskaitą.

3.3. Klientų skundai

Įmonės turi parengti ir taikyti veiksmingas bei skaidrias klientų skundų nagrinėjimo procedūras. Kai nusiunčiate įmonei nusiskundimą, jis privalo būti užregistruotas pačios įmonės. Taip pat įmonė privalo Jus informuoti apie priemones, kurių ji ėmėsi šalindama skunduose nurodytus trūkumus.

Tuo atveju, jei įmonė neatsako į Jūsų skundą arba atsakymas Jūsų netenkina ir manote, kad įmonės veiksmai pažeidė Jūsų teises, galite kreiptis į Vertybinių popierių komisiją (toliau – VPK) ir išdėstyti savo nusiskundimus. VPK, siekdama ištirti skundą, atlieka Jūsų nurodytų įmonių patikrinimus, surinkusi medžiagą ją įvertina, o esant pažeidimui – nurodo pažeidimą padariusiam asmeniui ištaisyti padėtį arba rekomenduoja Jums kitą galimą teisių gynimo būdą.

Papildoma informacija

„Investuotojo gide“ pateikiamas labai glaustas Jūsų teisių, kurias įtvirtino MiFID, apibūdinimas. Šio gido turinys yra aprašomojo pobūdžio ir negali būti laikomas teisine konsultacija. Su MiFID susiję teisiniai tekstai skelbiami šiame interneto puslapyje: http://ec.europa.eu/internal_market/securities/isd/index_en.html

Dar kartą primename pagrindinius reikalavimus, kuriuos turi vykdyti investicinės įmonės, teikdamos Jums investicines paslaugas:

- veikti **sąžiningai, teisingai ir profesionaliai**, pirmiausiai **atsižvelgiant į Jūsų interesus**;
- teikti Jums išsamią ir suprantamą informaciją, kuri turi būti **teisinga, aiški ir neklaidinanti**;
- teikti Jums paslaugas, atsižvelgiant **į konkrečias su Jumis susijusias aplinkybes**.

Šį „Investuotojo gidą“ parengė Europos vertybinių popierių rinkos priežiūros institucijų komitetas (CESR) ir Lietuvos Respublikos vertybinių popierių komisija (VPK).

CESR yra nepriklausomas Europos vertybinių popierių rinkos priežiūros institucijų komitetas, kuris padėjo Europos Komisijai rengti teisinius MiFID tekstus. Vienas pagrindinių CESR tikslų – skatinti bendradarbiavimą tarp jo narių, vykdamas jų pagrindines funkcijas – didinant visuomenės informuotumą apie investicines paslaugas ir teikiant informaciją investuotojams.

VPK yra Seimo įsteigta vertybinių popierių rinkos priežiūros institucija. VPK prižiūri, kaip laikomasi sąžiningos prekybos taisyklių finansinių priemonių apyvartoje, ir imasi priemonių, užtikrinančių veiksmingą finansinių priemonių rinkų veikimą bei investuotojų apsaugą. Šis vadovas – VPK vykdomos Investuotojų švietimo programos dalis.

Europos vertybinių popierių rinkos priežiūros institucijų komitetas (CESR)

Friedland pr. 11-13
75008 Paryžius, Prancūzija
Tel. +33 (0) 1 58 36 43 21
Faks. +33 (0) 1 58 36 43 30
El. paštas secretariat@cesr.eu
www.cesr.eu

Lietuvos Respublikos vertybinių popierių komisija

Konstitucijos pr. 23
08105 Vilnius, Lietuva
Tel. (8 5) 272 50 91
Faks. (8 5) 272 50 89
El. paštas vpk.info@vpk.lt
www.vpk.lt